શ્રી કચ્છ ભૂપતિ વિષે કવિતા.

શ્રી

કચ્છાધિપતિ શ્રીમન્મહારાજાધિરાજ

મિર્ઝાં મહારાવશ્રી સર ખેંગારજી,

સવાઈબહાદુર, જી૦ સી૦ આઈ૦ ઈ૦ વિષેની-

કવિતા.

"भवतु तव निवासे, निश्चला सिंधुपुत्री,
प्रविशतु भुजदंडे, चंडिका वीरहंत्री;
निवसंतु मुखपद्मे, भारती भाव युक्ता,
नचलतु तव चितं, पाद पद्मान्मुरारेः" ॥१॥

સુધારા વધારા સાથે.

આવૃત્તિ બીજી, કોપી ૨૦૦૦

અમદાવાદ.

"ગુજરાત ગેઝેટ" પ્રેસમાં છપાવી પ્રસિદ્ધ કરી.

સંવત ૧૯૪૯. ઈ૦ સ૦ ૧૮૯૩.

કિંમત એક આનો.

સૂચના.

કચ્છની નિશાળોના વિદ્યાર્થીઓના ગાવા માટે ખાસ કરીને સંવત ૧૯૪૭ની સાલે આ લઘુ પોથી તૈયાર કરીને તેની પ્રથમાવૃત્તિ મફત વહેંચવા માટે અમે બન્ને મિત્રોએ છપાવી હતી. તે પ્રમાણે તેની તમામ પ્રતો ખપી જતાં હાલ બીજી આવૃત્તિ કરવાની જરૂર પડી; તે દરમ્યાન કેટલાક ગૃહસ્થો તરફથી એમ સૂચના થઈ કે–"કોઇ પણ સારા માણસે પુસ્તક મફત મંગાવવું એ તેને ભારે પડતું થાયછે;" તેમ વળી આ ચોપડીની કિંમત ઠરાવેલી ન હોવાથી તે ઇનામમાં આપવાની પણ સગવડ થઈ શકતી નથી. તે કારણોથી આ આવૃત્તિમાં કિંમત ૧ આનો ઠરાવી છે, તેમ છતાં પહેલી આવૃત્તિની પેઠેજ જેમને મફત મંગાવવા ખુશી હોય, તેમણે પોસ્ટેજ માટે અધાઆનાની ટિકટ મોકલી નીચે સહી કરનાર અમે બે મિત્રોમાંથી ગમે તેની પાસેથી મંગાવી લેવી.

તારીખ ૧ લી
ફેબ્રુવારી સને ૧૮૯૩

મોરારજી અજરામર, દ્વિવેદી.
(દેસલપુર–કચ્છ.)
જીવરામ અજરામર, ગોર.
(ભુજનગર–કચ્છ.)

શ્રી

કચ્છ-ભૂપતિવિષે કવિતા.

મંગળાચરણ-શાર્દૂલવિક્રિડિતછંદ.

દાતા, દીનદયાળ, ભાળ સહુની-ભાવેથી ભાળી જુએ,
ન્યાયી નેટ, નિપૂણ, નામ નર સૌ, સંભારી દુઃખો ખુએ;
દુષ્ટો દંડ પ્રચંડથી નિશિદિને, દુઃખિત જોતા ભમું,
એવા નેક નરેશ એશ અથવા, વિશ્વેશને હું નમું. 1

છંદ ઝૂલણા.

સર્વ વ્યાપી વિભુ સર્વ ત્રાતા પ્રભુ,
સર્વ માતા પિતા સર્વ દાતા!
સર્વ જન જોડી કર માગીએ સ્નેહથી
આપ **ખેંગાર**ને સુખશાતા;
ચંદ્ર[2] કુળ-ચંદ્ર, દેવેંદ્રના[3] વંશ,

---

૧ આ છંદનો અર્થ રાજા તેમજ પરમેશ્વરને સરખી રીતે લાગુ થાય છે. ૨ મહારાવ શ્રી ચંદ્રવંશમાં છે. ૩ પૂર્વજનું નામ છે.

અવતંશ[1] નર ઈંદ્ર છે ઈંદ્ર આજે,
ખલકમાં એમથી દીર્ઘ આયૂ થઈ,
રાવ ખેંગાર ખાંતે બિરાજે. ૨
સુભગ[2] શોભા શશી વંશ શિરોમણી,
સકળ કળ બુદ્ધિ છે શ્રેષ્ટ જેની,
નિપુણ નીતિ નિરીક્ષા વળી ન્યાયમાં,
નેકનામી નહિ ન્યૂન તેની;
તિવ્ર તોખાર[3] તલવાર તાતિ અતિ
પાર નહિ તેજ જે તરિત[4] તાજે,
ખલકમાં એમથી દીર્ઘ આયૂ થઇ,
રાવ ખેંગાર ખાંતે બિરાજે. ૩
આપ અખિલેશ તુજ અખુટ ભંડારથી,
લક્ષ્મી અણપાર, આનંદદાતા !
કીરણો કીર્તિના કોટિ કોટી વિધે,
કચ્છપતિના કરો ઉદય થાતા;
ભારતીનો[5] ભલી ભાતથી ભેદ દે,
વેદ દે ભાખવા ભક્તિકાજે,
ખલકમાં એમથી દીર્ઘ આયૂ થઈ,
રાવ ખેંગાર ખાંતે બિરાજે, ૪
ભાઈ જેના ભલા સુજ્ઞ લક્ષ્મણસમા,–

---

૧ માથાનો તોરો અથવા મુકુટ. ૨ સુંદર–સારૂં નસીબ. ૩ ઘોડો. ૪ તરતું, ચળકતું. ૫ સરસ્વતિનો.

કર્ણજિત્ પ્રીત જળ મીન જેવી,
શૂર, શાણા વળી સારદા જેમણે,–
સતત[1] શ્રદ્ધાથકી સારી સેવી,
માધુભા રાજયુવરાજ શોભે સદા,
માનુભા કુંવર છબિવંત[2] છાજે,
ખલકમાં ખેમથી દીર્ઘ આયૂ થઈ,
રાવ **ખેંગાર** ખાંતે બિરાજે; ૫

સવૈયો.

હોય પુરી શું ભુજંગમની[3] અથવા અમરાપુરી એક બણી છે?
મે'લ મહીપ તણો રમણીય કે રમ્ય હવેલી સુરેશ તણી છે?
રાજસમાજ દીસે ભુજનો કે સભા સુરરાજ બણી બમણી છે?
ચંદ્રતણા કુળચંદ્ર **ખેંગાર** નરેંદ્ર, કે ઈંદ્ર ત્રિલોક ધણી છે? ૬

છંદ તોટક.

જગદીશ્વર તું જગનો કરતા,–
ભરતા, હરતા; દુખ સંહરતા;
સુખ આપ સદા કહીએ ભજીને,–
યદુવંશ નરેશ **ખેંગાર**જીને. ૭
શુભ નીતિ, સુરીતીથી રાજ કરે,
નિજ રૈયતથી અતિ પ્યાર ધરે;

---

૧ નિરંતર. ૨ કાંતિમાન. ૩ સર્પની પુરી-ભુજ(ંગ) નગર.

શુભ સાજ સદા અરપો સજીને,-
યદુવંશ નરેશ **ખેંગારજીને**. ૮
કરી રૈયતના સુખ સાજ સદા,
હરતા દુખ દીન તણા, સુમુદા[1];
નૃપ અન્ય નમે મદને તજીને,-
યદુવંશ નરેશ **ખેંગારજીને**. ૯
વિદ્વાનનો ચાહ કરે ચિતથી,
વળી દાન સુમાન કરે વિતથી;
રિધિસિદ્ધિ દિયો કહું રામજીને,-
યદુવંશ નરેશ **ખેંગારજીને**. ૧૦

દોહરો.

કવિમુખ ગોમુખ[2] ગંગ છે, યશ **ખેંગાર** સલીલ[3];
રજનો[4] દિવસ ધારા વહી, પ્રસરી જગત અખીલ. ૧૧

હરિગીત છંદ.

પ્રસર્યા અખિલ અવની વિષે યશ ઠામ ઠામ પ્રસિદ્ધ છે,
સદ્ગ્રંથ પંથ ઈનામ આપી પ્રગટ પુષ્કળ કીધ છે;
કીધા નિરાશ્રિત ફંડ દીધા દાન અણ આધારજી[5],'
અહનીશ[6] રહેજો ઈશ! ખુશિ અવનીશ[7] રા'**ખેંગારજી**. ૧૨
જે રાજનીત પુનીત[8] પ્રીત સુરીતથી રંજિત[9] રહી,

---

૧ ખુશી-સારીખુશીથી. ૨ કવિઓના મોઢા રૂપી ગૌમુખી ગંગા. ૩ પાણી. ૪ રાત્રી. ૫ નિરાધાર માણસોને. ૬ દિવસ રાત. ૭ રાજા-પૃથ્વિપતિ. ૮ પવિત્ર. ૯ ખુશી.

સર્વત્ર પુત્ર સમાન ગણીને નિજ પ્રજા પાળે સહી;
લવલેશ ક્લેશ ન, એશ બંદોબસ્ત બાંધ્યા સારજી,
અહનીશ રહેજો ઈશ! ખુશિ અવનીશ **રા'ખેંગારજી**. ૧૩
કીધા પ્રવાસો પૂર્ણ પૃથવી[1] પંથ તેમ પયોધિયે,[2]
વિચર્યા વિલાયત આદિ દેશજ એશ કેટલા શોધિયે?
તે કાવ્યકેરા ગ્રંથ કવિએ[3] કીધ કોડ અપારજી,
અહનીશ રહેજો ઈશ! ખુશિ અવનીશ **રા'ખેંગારજી**. ૧૪
વળી અન્ય દેશોની અનંત સુનીતિ લઈ નિજ રાજમાં,–
દાખલ કરી દિલમાં ધરી પરિપૂર્ણ રાજસમાજમાં;
શુભ પદવીઓ સન્માનની દીધી ઘણી સરકારજી,
અહનીશ રહેજો ઈશ! ખુશિ અવનીશ **રા'ખેંગારજી**. ૧૫

દોહરો.

કલ્પતરૂ કવિયો તણા, રૈયતના પિતુમાત;
શઠના તો હઠ તોડવા, શત્રુ રૂપ સાક્ષાત. ૧૬

છંદ ભુજંગી.

વિભો વિશ્વવ્યાપી! પ્રતાપી કૃપાળુ,
સુણો વેણ મારૂં વિના ગર્વવાળું;
ચહે છે ચિતે ચોંપથી દેશ આખો,
મહારાજ **ખેંગારજી** સુખી રાખો. ૧૭

---

૧ પૃથ્વિ. ૨ સમુદ્ર–માર્ગે. ૩ "કચ્છ ભૂપતિ પ્રવાસવર્ણન" એ નામનો કાવ્ય ગ્રંથ કવિ શિવલાલ ધનેશ્વરે રચ્યો છે.

બનીને કૃપાળા કરી વૈદ્યશાળા,
રચી અન્યશાળા લિયે બોધ બાળા;
સદા છે સુખાળા જનો જેથી લાખો,
મહારાજ ખેંગારજી સુખી રાખો. ૧૮

કર્યાં છે ઘણાં પુસ્તકાગાર[૧] સારાં;
રચાવ્યાં નવાણો તૃષા ટાળનારાં;
કહે લોકને લોક—"છે ધન્ય ભાખો."
મહારાજ ખેંગારજી સુખી રાખો. ૧૯

પ્રભા[૨] જેમની સૂર્ય જેવી પ્રકાશે,
ઠગો તસ્કરો રૂપ ઉલ્લૂક[૩] નાશે;
અરી[૪] જૂથ[૫] ઈંદુ[૬] પડે જોઈ ઝાંખો
મહારાજ ખેંગારજી સુખી રાખો. ૨૦

સદા દેશ વિદેશમાં કીર્તિ જામો,
વળી રાવનો વંશ વિસ્તાર પામો;
"જિયેરા[૭]! જિયેરા"! સદા સર્વ દાખો,
મહારાજ ખેંગારજી સુખી રાખો. ૨૧

વધે દેશ વિદ્યા કળા તો વિશેષે,
સદા નિર્મળો ન્યાય ફેલાય દેશે;
કૃતિના ફળો ચાડિયા ચોર ચાખો,
મહારાજ ખેંગારજી સુખી રાખો. ૨૨

---

૧ પુસ્તકશાળા-લાયબ્રેરી. ૨ કાંતિ. ૩ ઘૂવડ. ૪ દુશ્મન. ૫ ટોળું-સમૂહ-જથો. ૬ ચંદ્રમા. ૭ જીવો રાવ! જીવો રાવ!

(૯)

દોહરો.

હંસ,[1] સુધાનિધિ,[2] વારિનિધિ,[3] જ્યાંલગી ગંગ, ગિરિશ;[4]
ચિરંજીવ ત્યાં લગી રહો, ખુદ **ખેંગાર** મહીશ. ૨૩

સવૈયા એકત્રીશા.

દીનદયાળ દિનેશ[6] દયાનિધિ! દિલમાં દયા ધરીને આજ,
સુખ સંપતિ ને શાંતિ સર્વદા કચ્છપતિને આપો મહારાજ;
દિનદિન અધિક પ્રતાપ વધે ને વધે સદા કુળનો વિસ્તાર,
ખુશી થઈ **ખેંગારરાવને** જય આપો જગદીશ! અપાર. ૨૪
રૈયતનું હિત કરવા જેને સદા રહેછે મનમોઝાર,
વિવિધ પ્રકારે વાંછિત સુખ જે આપેછે અધિપતિ આવાર;
કુવા, તળાવો સેતુ[7]બાગને પુસ્તકશાળા કરી નિરધાર,
ખુશી થઈ **ખેંગારરાવને** જય આપો જગદીશ! અપાર. ૨૫
નિર્મળ ન્યાય સદાય મળેછે, દુખ નહિ દેશવિષે લવલેશ,
ચોરી ચાડી ચિતથી ટાળે તસ્કર ઠગને ત્રાશ વિશેષ;
નિજ નિજ ધંધે વળગી લોકો ચોખો ચહે ચિતથી વ્યવહાર,
ખુશી થઈ **ખેંગારરાવને** જય આપો જગદીશ! અપાર. ૨૬
"ખમા ખમા ખેંગાર નૃપતિને" વદતા જન મન બની મુદિત,
જેના અમલ વિષે જન સર્વે વસે અહોનિશ થઈ અભીત;
શામધર્મિ છે જેની રૈયત વિચરી વિદેશ કરે વ્યાપાર,
ખુશી થઈ **ખેંગારરાવને** જય આપો જગદીશ! અપાર. ૨૭

---

૧ સુર્ય. ૨ ચંદ્ર. ૩ સમુદ્ર. ૪ હિમાલય, શંભુ. ૬ પરમેશ્વરને સૂર્યની ઉપમા છે. ૭ પુલ.

ગીતિ.

ગુણ, ગુણિના છે જ્ઞાતા, દીનજનોના પિતા વળી ભ્રાતા.
પૂરણ શશિ[1] સોહાતા, ચકોર[2] ગુણિજન ચિતે થકી ચા'તા. ૨૮

મંદાક્રાંતા છંદ.

નીતિ જેને નિપુણ સમજી, આપ અંગે વરી છે;
વાણિ[3] જેણે વિવિધ શ્રમથી, આપ અંગે ધરી છે;
સોહે[4] સારા સકળ ગુણના, આપ ભંડાર રૂપ,
મોહે પ્યારા નિરખી ગુણિ જે, ખૂબ **ખેંગાર** ભૂપ. ૨૯

મત્તગયંદ-સવૈયો.

વાસ પ્રવાસ અનેક સ્થળે કરી પૂરણ જેહ ગિરાગુણ[5] પામ્યા,
જેની કૃપાથી અનેક જનો દુખ દારિદ[6] વારિ[7] બહુ વિધિ વામ્યા;
ગર્વ રહિત સુસર્વ જનો પ્રતિ દેશ વિદેશમહીં જશ જામ્યા,
ભૂપતિ તેહ **ખેંગાર**તણા ગુણ ગાન સજી કવિયો ન વિરામ્યા.[8] ૩૦

મહારાજ યુવરાજ કુમારશ્રી માધુભા સાહેબ વિષે.

હરિગીત છંદ.

પ્રિય ગણી સુધારસ[9] પાન સમ પોતે ભણે છે પ્રીતથી,

---

૧ સોળ કળાનો પૂર્ણ ચંદ્ર. ૨ ગુણીજનો રૂપ ચકોર પક્ષી. ૩ સરસ્વતિ. ૪ શોભે. ૫ સરસ્વતિનો ગુણ. ૬ દરિદ્ર. ૭ દરિદ્ર દુઃખ રૂપ પાણી. ૮ જેના ગુણોનું ગાયન કરતાં કવિ લોકો વિ-રામ-વિશ્રામ પામતા નથી,-સતત ગાયાજ કરે છે, અર્થાત જેના સદ્ગુણો અપાર છે. ૯ અમૃત રસ સમાન ગણીને જે વિદ્યાને પી જાય છે.

વળી સઘ તેનો અર્થ સમજે આપ રૂડી રીતથી;
કસરત કરેછે કોટીધા વળિ મલ્લવિદ્યા ઢંગથી,
યુવરાજ **માધુભાજી**વો દિન દિન અધિક આનંદથી. ૩૧

નામદાર કુમારશ્રી કરણજી સાહેબ વિષે.

દોહરા.

વિદેશમાં[૧] વિદ્યા ભણી, કર્યા વિદેશ પ્રવાસ;
નૃપ-ભ્રાતા એવા **કરણ**, ધરણ સુકીર્તિ સુવાસ. ૩૨
મહારાણી વિકટોરિયા, જે છે સદ્દગુણ જાણ;
આપ્યું પદ, સી૦ આઇ૦ ઈ૦, રાજ્ય સુમિત્ર પ્રમાણ. ૩૩

ગરબી પહેલી.[૨]

(“ સુંદરબાઈ ચાલ્યા સાસરિયે,
માબાપ શિખામણ દે છે, બેન—
લાજ વધારજો લાખેણી.” એ રાગ.)

જેને કહીએ કચ્છાધીશ ભલા,
જે સદગુણી પણ છે સારા; રાવ—
ખુશી સદા **ખેંગાર** રહો; (એ ટેક.)
જેણે કર્યાં પ્રજાહિત કામ ઘણાં,

---

૧ રાજકોટ રાજકુમાર કૉલેજમાં અભ્યાસ કરવા પધાર્યા હતા.

૨ કન્યાશાળાઓના ઉપયોગ માટે ખાસ બનાવીને આ બે ગરબીઓ આ નવી આવૃત્તિમાં દાખલ કરી છે.

તેને પ્રભુ પણ છે બહુ પ્યારા. રાવ– ખુશી સદા૦ ૩૪
જેણે દીન જનોનાં દુઃખ હણ્યાં,
વધી કીર્તિ દેશ વિદેશે; રાવ– ખુશી સદા૦
નિજ દેશ નિરાશ્રિત ફંડ કર્યું,
કરી વિદ્યાવૃદ્ધિ વિશેષે. રાવ– ખુશી સદા૦ ૩૫
છે સવાઈ બહાદુર શુભ પદવી,
વળી વિલાયતે વિચરીઆ; રાવ— ખુશી સદા૦
જી૦ સી૦ આઈ૦ ઈ૦ પદવી પામ્યા,
ભડ ભૂપતિ ઉત્તમ ઠરીયા. રાવ— ખુશી સદા૦ ૩૬
ભલી ભાષા અંગ્રેજી ભણીઆ,
ફારસીમાં પણ છે ફાવ્યા; રાવ— ખુશી સદા૦
જે અદલ સદા ઈનસાફ કરે,
ભલી વિધે પ્રજાને ભાવ્યા. રાવ—ખુશી સદા૦ ૩૬
પ્રિય જાણી પ્રજાને પાળે છે,
સહુ પ્રજા પિતા સમ માને; રાવ— ખુશી સદા૦
કવિઓએ બહુ કવિતા કીધી,
જશ લખિયા પુસ્તક પાને. રાવ— ખુશી સદા૦ ૩૮
જેના ભાઈ **કરણજી** શુભ કહીએ,
છે રામને લક્ષમણ જોટો; રાવ— ખુશી સદા૦
માધુભા કુંવર મહા ગુણી છે,
જે મનાય પાટવી મોટો. રાવ— ખુશી સદા૦ ૩૯
ભલા **માનુભા** તેના ભાઈ,

જદુકુળ એ જન સહુ જાણે; રાવ--ખુશી સદા૦
જશ ભારતમાં ભલી વિધ લખીઆ,
જે વેદવ્યાસ વખાણે. રાવ-- ખુશી શદા૦ ૪૦
આ ભરતખંડમાં ભૂપતિઓ,
નથી અનાદિ કુળના એવા; રાવ--ખુશી સદા૦
જીવરામ દિલે ઉત્સાહ ધરે,
આશિષ અહોનિશ દેવા. રાવ— ખુશી સદા૦ ૪૧

ગરબી બીજી.

"રઘુપતિરામ હૃદયમાં રે'જોરે"--એ રાગ.

પ્રજાપ્રતિપાળ **ખેંગારજી** છેરે,
જેની કીર્તિ જગતમાં ઘણી છે,-પ્રજા પ્રતિપાળ૦ (એ ટેક.)
અતિ રૈયતનાં હિત કીધાં રે,
દાન દીન જનોને દીધાંરે;
જેણે બિરદ[1] બહુ વિધિ લીધાં.-પ્રજા પ્રતિપાળ૦ ૪૨
આશા રાખી ગુણી જનો આવેરે,
તે તો ભૂપતિને મન ભાવેરે.;
સારું માન પામીને સિધાવે,- પ્રજા પ્રતિપાળ૦ ૪૩
શાળા[2] કવિઓ તણી જ્યાં છે સારીરે,

---

૧ ઇલકાબ. ૨ "મહારાજા મહારાવ શ્રી **લખપતજી** વ્રજભાષા પાઠશાળા." એમાં દરેક વિદ્યાર્થીને ખાવાનું આપીને મફત કેળવણી આપવામાં આવે છે, તેથી ગુજરાત, કચ્છ, કાઠીયાવાડ, મારવાડ

કવિ કાવ્ય શીખે સુખકારીરે;
તેથી ભૂપનો જશ વધ્યો ભારી,–પ્રજા પ્રતિપાળ૦ ૪૪
પોતે વિદ્યા ભણ્યા ભલી રીતેરે,
તેથી વિદ્યા વધારે છે પ્રીતેરે;
વિદ્વાન ચાહેછે ચિત્ત,–પ્રજા પ્રતિપાળ૦ ૪૫
જેની પાસે પ્રવીણ પ્રધાનોરે,
વિવેકી ને વળી વિદ્વાનોરે;
ગાયેછે ગુણી જન ગુણ ગાનો,–પ્રજા પ્રતિપાળ૦ ૪૬
રાજ્ય છે રામ રાજ સમાનરે,
સાચવે ભૂપ થઇ સાવધાનરે;
આપે અંગ્રેજ સરકાર માન,–પ્રજા પ્રતિપાળ૦ ૪૭
ભુજનગર ભલી રાજધાનીરે,
સર્વ જનને મહા સુખદાનીરે;
વસેછે જ્યાં ગુણીજન જ્ઞાની,– પ્રજા પ્રતિપાળ૦ ૪૮
આપે ઇશ્વર સુખ અને શાંતિરે,
ભાગે સરવ પ્રકારની ભ્રાંતિરે;
જીવરામ કહે વધે કાંતિ,
પ્રજા પ્રતિપાળ **એંગારજી** છેરે. ૪૯

ઇત્યાદિ દેશોથી પુષ્કળ ભાટ ચારણો વગેરે વિદ્યાર્થીઓ ભણવા આવે છે. ભણી રહ્યા બાદ દરબાર શ્રી તરફથી તેમને યોગ્ય પોષાક-બક્ષિશ પણ આપવામાં આવેછે. આવી શાળા અસલથી માત્ર કચ્છમાંજ છે.

આશિર્વાદ.

શાર્દૂલવિક્રિડિત છંદ.

અંજન્યાત્મજ[૧] અદ્રિપુત્રી[૨] સુત[૩]તે, ટાળો સદા આપદા,
વાતારી [૪]અરિ[૫] સ્વામીના[૬] જનક[૭] તે, સોંપો સદા સંપદા;
શ્રંગીશત્રુ[૮] સમર્થ સર્વ સ્થળમાં, ભૂમી કરો તુષ્ટ તે,
આપો નિત્ય અભિષ્ટ[૯] કચ્છપતિને, જે ઇશ્વરી[૧૦] ઇષ્ટ તે. ૫૦

વસંતતિલકા છંદ.

સાથે રહોજ નવ[૧] આઠ[૨] સદાય સારી.
સાતે[૩] કરોજ મુખ ગાયન કીર્તિ તારી;
બોંતેર[૪] ચૌદ[૫] તવ અંતરમાંહી જામો,
ખેંગાર ભૂપ મુખ-કાંતિ સુસોળ[૬] પામો. ૫૧

માલિની છંદ.‡

અચળ સદન માંહી, અબ્ધિ પુત્રી[૧] રહેજો;
વિજય સતત સારા, ચંડિકા દેવી દેજો,
વદન કમળ માંહી, વાણિ[૨] સારી વસોજી,
અચળ ચિત પ્રભુના, પાવથી ના ખશોજી. ૫૨

---

૫૦. ૧ અંજનીના પુત્ર હનુમાન. ૨ પાર્વતિ. ૩ ગણપતિ. ૪ સર્પ. ૫ મોર. ૬ કાર્તિકસ્વામી. ૭ શિવ. ૮ પર્વતોનો શત્રુ ઇંદ્ર. ૯ ઈચ્છેલું. ૧૦ મહંમાયા-કુળદેવી (મોમાય).

૫૧. ૧ નવનિધ્ધિ ૨ આઠ મહાસિધ્ધિ. ૩ સંગીતના સાતસ્વર. ૪ કળા. ૫ વિદ્યા. ૬ કળા.

‡ આ છંદમાં પ્રથમ પૃષ્ટ ઉપર મૂકેલા શ્લોકનો ભાવાર્થ છે.

૫૨. ૧ સમુદ્રની દીકરી-લક્ષ્મી. ૨ સરસ્વતી.

ઇંદ્રવિજય છંદ.

શેષ[૧] સુરેશ[૨] મહેશ ગણેશ વ્રજેશ[૩] બનો મુદ મંગળદાતા;
એશ ધનેશ[૪] દિયો ધન કોપ કલેશ—દિનેશ[૫] રહો ગુણ ગાતા;
દેશ વિદેશ વિશેષ જશો પરમેશ કરો જગમાં પ્રસરાતા,
દેવ નિશેશ[૬] તણા કુળદીપ નરેશ ખેંગાર લહો સુખશાતા. ૫૩

અમોરાં પુસ્તકો.

૧ વાર્તા વિનોદ. પુસ્તક ૧ લું. કિં.		રૂ૧।।
૨ ભગવતપિંગળ.	,,	રૂ૧
૩ ખુશબુકુમારી.	,,	રૂ૦।।।
૪ મેવાડઅમર.	,,	રૂ૦।।
૫ કાવ્યકળાધર.	,,	રૂ૦।=
૬ મોજદીનમેહેતાબ.	,,	રૂ૦।

પોસ્ટેજ જુદું. અમારી પાસેથી અને જાણીતા બુકસેલરો પાસેથી રોકડી કિંમતે મળશે. સામટાં લેનારને સારૂં કમીશન મળશે.

ભુજનગર
કચ્છ.
} જીવરાજ અજરામર ગોર.
વાર્તાવિનોદ ૮૦ ના કર્તા.

---

૫૩. ૧ શેષનાગ. ૨ ઇંદ્ર. ૩ શ્રીકૃષ્ણ. ૪ કુબેરભંડારી. ૫ મહ કવિઓમાં સૂરજજેવા તે. ૬ ચંદ્ર. તેના વંશના.

જાહેર ખબર.

૧. વાર્તાવિનોદ પ્રથમદર્શન. એકાવન વાર્તાઓનો અપૂર્વ સંગ્રહ. વિદ્વાનોએ ઉત્તમ અભિપ્રાયો આપ્યા છે અને રાજદરબારોમાં તેની પુષ્કળ કોપીઓ લેવાઇ છે. કદ ડેમી ૩૦ ફોર્મનું.

૨. ભગવતપિંગળ–સટીક. પિંગળનો વિષય શિખનારને આ પુસ્તક ઘણુંજ ઉપયોગી છે. કદ રોયલ આશરે તેર ફરમાનું.

૩. ખુશરૂ કુમારી–ફારસી બેતો, થોડાપંજાબી છંદો અને હિંદુસ્તાનની ગદ્યપદ્ય સાથેની ઘણીજ રસીલી વાર્તા–જેની પહેલી આવૃત્તિ એક માસની અંદર ખપી ગઇ છે. કદ ડેમી ૧૨ ફોર્મનું.

૪. મેઘાડમ્બર–કવિ શ્રી ઉજાડજી કૃત–વર્ષાદ વગેરે સંબંધીનું ભવિષ્ય કહેનાર આવું પુસ્તક ગુજરાતી ભાષામાં આ એકજ છે. મૂળ હિંદુસ્તાની કવિતાની ટીકા તરીકે ગુજરાતી કવિતા સામા પૃષ્ટમાં મુકેલી છે. કદ નાના ૧૨૫ પૃષ્ટનું.

૫. મોજદ્દીન મેહેતાબ. (કવિ શ્રી ઉદયરામ કૃત) હિંદુસ્તાની દોહરાઓ ૯૦ સાથે ગુજરાતી ટીકાના સંપૂર્ણ વિસ્તારથી છપાય છે. ગુજરાત, કચ્છ, મારવાડ વગેરે જગ્યાએ આ વાર્તા ઘણીજ પ્રસિદ્ધ છે; એ પુસ્તકમાં આ પુરૂષનો અદ્ભુત પ્રેમ અને ન્યાય કરનારની અપૂર્વ દ્રઢતા તથા નિષ્પક્ષપાત, એ બે વિષયો ઘણીજ સરસ ખુબીથી વર્ણવ્યા છે.

૬. કાવ્ય કળાધર–મારી બનાવેલી ગુજરાતી તથા હિંદુસ્તાની કવિતાઓ જે જૂદા જૂદા પેપરોમાં પ્રસિદ્ધ થઇ ગયેલી છે, તે અને બીજી નવી બનાવેલીનો આ માત્ર નાનો અને પહેલો સંગ્રહ છે. કવિતાના રસાલંકાર જાણવા ઇચ્છનારે આ પુસ્તક એકવાર અવશ્ય વાંચી ખાત્રી કરવી જોઇએ. કદ ડેમી ૭ ફોર્મનું.

જી. અ. ગોર.